

**OŚWIADCZENIE O STANIE KONTROLI ZARZĄDCZEJ ZARZĄDU
NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
ZA ROK 2025**

Dział I

Jako osoba odpowiedzialna za zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, tj. działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, a w szczególności dla zapewnienia:

- 1) zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- 2) skuteczności i efektywności działania,
- 3) wiarygodności sprawozdań,
- 4) ochrony zasobów,
- 5) przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania,
- 6) efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- 7) zarządzania ryzykiem,

oświadczam, że w kierowanej przeze mnie jednostce sektora finansów publicznych – **Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Część A

~~w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.~~

Część B

w ograniczonym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej wraz z planowanymi działaniami, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, zostały opisane w dziale II Oświadczenia.

Część C

~~nie funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.~~

Część D

Niniejsze oświadczenie opiera się na mojej ocenie i informacjach dostępnych w czasie sporządzania niniejszego oświadczenia pochodzących z:

- x monitoringu realizacji celów i zadań,
- x samooceny kontroli zarządczej przeprowadzonej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych,
- x procesu zarządzania ryzykiem,
- x audytu wewnętrznego,
- x kontroli wewnętrznych,
- x kontroli zewnętrznych,
- x innych źródeł informacji: ustaleń audytora poczynionych w toku audytu wewnętrznego, pn. „Ocena systemu kontroli zarządczej w NFOŚiGW za rok 2025”, audytów zewnętrznych oraz oświadczeń o stanie kontroli zarządczej złożonych przez nadzorujących samodzielnie komórkami organizacyjnymi.

Jednocześnie oświadczam, że nie są mi znane inne fakty lub okoliczności, które mogłyby wpłynąć na treść niniejszego oświadczenia.

Dorota Zawadzka-Stępniak – Prezes Zarządu NFOŚiGW

.....
(data i podpis)

Dział II

Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej w roku ubiegłym (2025):

- 1) W obszarze *zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi*:
 - Zawieranie aneksów do umów po upływie obowiązującego terminu realizacji przedsięwzięcia, co dot. umów realizowanych w ramach programu, pn. „Budownictwo Energooszczędne”.
- 2) W obszarze *wiarygodności sprawozdań*:
 - Brak ustanowienia w NFOŚiGW mechanizmów kontrolnych w sposób dostateczny zapewniających rzetelność danych zawartych w sporządzanym na potrzeby Banku Światowego Sprawozdaniu finansowym dot. programu, pn. „Czyste powietrze”.
- 3) W obszarze *ochrony zasobów*:
 - Wskazane wzmocnienie funkcjonowania systemu zarządzania incydentami oraz wdrożenie systemu zarządzania ciągłością działania (BCP/DRP)¹, w celu zapewnienia zgodności z wymogami Dyrektywy PEiR (UE) nr 2022/2555 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii (Dyrektywy NIS 2).
- 4) W obszarze *zarządzania ryzykiem*:
 - Konieczność uspołnienia ogółu regulacji wewnętrznych dotyczących procesu zarządzania ryzykiem w NFOŚiGW.

Planowane działania, które zostaną podjęte w 2026 roku, w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej:

- 1) W obszarze *zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi*:
 - Wzmocnienie nadzoru nad procesem przeprowadzania zmian/aneksowania umów w celu ograniczenia przypadków wprowadzania zmian/aneksowania umów po terminach zakończenia realizacji przedsięwzięcia.
- 2) W obszarze *wiarygodności sprawozdań*:
 - Ustanowienie w procedurach wewnętrznych NFOŚiGW mechanizmów kontrolnych zapewniających rzetelność i aktualizację danych przedstawianych w Sprawozdaniu finansowym dot. programu, pn. „Czyste powietrze”, m.in. w zakresie:
 - a) zasad kwalifikacji umów dotacji, w tym terminów sporządzania przez właściwych interesariuszy zestawień i jednostkowych sprawozdań,
 - b) zasad i procedur weryfikacji i potwierdzania zgodności danych (rzeczowo-finansowych) umów dotacji z danymi źródłowymi, pod kątem ich zgodności ze stanem faktycznym.
- 3) W obszarze *ochrony zasobów*:
 - Kontynuacja działań w zakresie wdrożenia i implementacji SOC (Security Operations Center)² w modelu hybrydowym oraz systemu zarządzania ciągłością działania (BCP/DRP), w celu podniesienia poziomu cyberbezpieczeństwa i dostosowania do wymogów Dyrektywy PEiR (UE) nr 2022/2555 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii (Dyrektywy NIS 2).
- 4) W obszarze *zarządzania ryzykiem*:
 - Podjęcie działań zapewniających uspołnienie ogółu regulacji wewnętrznych dotyczących procesu zarządzania ryzykiem w NFOŚiGW.

Dział III

W Oświadczeniu Zarządu NFOŚiGW o stanie kontroli zarządczej za rok 2024 deklarowano:

- 1) W obszarze *zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi*:
 - Podjęcie działań w celu wzmocnienia mechanizmów kontrolnych oraz dokonania usprawnień funkcjonowania procesu obsługi zgłoszeń sygnalizacyjnych, na podstawie Ustawy o ochronie

¹ Plany ciągłości działania (BCP) i Plany odzyskiwania po awarii (DRP)

² Centrum Operacji Bezpieczeństwa

sygnalistów z dnia 14 czerwca 2024 r. oraz procedowania z nieprawidłowościami i nadużyciami w NFOŚiGW.

2) W obszarze skuteczności i efektywności działania:

- Kontynuację działań w zakresie implementacji systemu informatycznego i regulacji wewnętrznych dot. obsługi projektów finansowanych ze środków *Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021*.
- Określenie w programie priorytetowym, pn. „Racjonalna gospodarka odpadami” wskaźnika, który pozwoli na rzetelną ocenę stopnia realizacji celu tego programu w zakresie recyklingu odpadów przy najbliższej aktualizacji programu priorytetowego.
- Kontynuację w kolejnych latach podjętych już działań w roku obrachunkowym 2024/2025 w zakresie zwiększonej liczby kontrolowanych inwestycji w okresie trwałości, w celu osiągnięcia zakładanego pułapu kontroli w miejscu – 5% gmin na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (dot. przedsięwzięć realizowanych w ramach Umowy o dofinansowanie nr POIS.11.01.00-00-0001/22-00 Projektu Grantowego, pn. „Program Priorytetowy Mój Prąd na lata 2021-2023 – React EU”).

3) W obszarze ochrony zasobów:

- Kontynuację działań w zakresie wdrożenia rozwiązań/narzędzi IT, skutkujących usprawnieniem/poprawą monitorowania i zarządzania bezpieczeństwem sieci NFOŚiGW.

4) W obszarze przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania:

- Kontynuację działań zmierzających do aktualizacji „Kodeksu etyki pracowników NFOŚiGW”, w oparciu o cel zawarty w „Planowaniu działań w ramach transformacji kultury organizacyjnej w NFOŚiGW w lata 2024-2026”.

W celu zrealizowania powyższych deklaracji podjęto następujące działania:

Ad 1) W obszarze zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi:

- Podjęcie działań w celu wzmocnienia mechanizmów kontrolnych oraz dokonania usprawnień funkcjonowania procesu obsługi zgłoszeń sygnalizacyjnych dotyczących obsługi zgłoszeń sygnalizacyjnych, na podstawie Ustawy o ochronie sygnalistów z dnia 14 czerwca 2024 r. oraz procedowania z nieprawidłowościami i nadużyciami w NFOŚiGW.

Zalecenie zrealizowane.

System Sygnanet obsługiwany jest aktualnie w Wydziale ds. Naruszeń (WN) w NFOŚiGW przez pracowników posiadających odpowiednie upoważnienia. Należy zwrócić uwagę, że wpływające zgłoszenia nie są zgłoszeniami sygnalistów, pomimo to są one obsługiwane.

Wydział ds. Naruszeń utworzony został w pionie Prezesa Zarządu NFOŚiGW poprzez przyjęcie Uchwały Zarządu nr A/76/3/2025 z dnia 22.10.2025 r. w sprawie zmiany Regulaminu organizacyjnego Biura NFOŚiGW.

Ad 2) W obszarze skuteczności i efektywności działania:

- Kontynuacja działań w zakresie implementacji systemu informatycznego i regulacji wewnętrznych dot. obsługi projektów finansowanych ze środków *Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021*.

Zalecenie w trakcie realizacji.

Departament Informatyki (DI) w NFOŚiGW prowadzi obecnie prace w celu uruchomienia ostatnich wymaganych modułów systemu IT do obsługi projektów finansowanych ze środków MF EOG 2014-2021 oraz NMF 2014-2021. Obecnie testowana jest ostatnia funkcjonalność ww. systemu w zakresie obsługi raportów z trwałości (moduł zamykania umów) oraz moduł zwalniania zabezpieczeń. Poza tym wszystkie wymagane funkcjonalności ww. systemu informatycznego zostały przetestowane i wdrożone.

Ukończenie prac wdrożeniowych pozwoli na pełną obsługę projektów w dedykowanej aplikacji. Implementacja ww. funkcjonalności wraz z usunięciem wszystkich zgłoszonych przez grupę roboczą

ds. budowy aplikacji MF EOG i NMF 2014-2021 nieprawidłowości i błędów w działaniu poszczególnych komponentów, pozwoli na pełną obsługę projektów finansowanych ze środków MF EOG i NMF 2014-2021 w założonym zakresie.

Po zakończeniu prac nad wdrożeniem wszystkich niezbędnych funkcjonalności dedykowanej aplikacji, procedury dotyczące jej obsługi i wykorzystania zostaną szczegółowo opisane w zaktualizowanym *Podręczniku procedur wdrażania projektów dofinansowanych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021*, tak aby zapewnić pełną spójność procesów z docelowym rozwiązaniem systemowym (IT).

- Określenie w programie priorytetowym, pn. „Racjonalna gospodarka odpadami” wskaźnika, który pozwoli na rzetelną ocenę stopnia realizacji celu tego programu w zakresie recyklingu odpadów przy najbliższej aktualizacji programu priorytetowego.

Zalecenie niezrealizowane (dezaktualizacja).

W związku z ograniczonymi środkami na zobowiązaniu wieloletnim „gospodarowanie odpadami” planowana pierwotnie na rok 2024 aktualizacja programu priorytetowego, pn. *Racjonalna gospodarka odpadami* nie została przeprowadzona. Miało w niej zostać uwzględnione zalecenie pokontrolne, dot. określenie adekwatnego wskaźnika, pozwalającego na ocenę stopnia realizacji celu programu w zakresie recyklingu odpadów.

Ostatni nabór wniosków na warunkach określonych w programie, pn. *Racjonalna gospodarka odpadami* zakończył się w dniu 30.06.2023 roku. W roku 2025, ze względu na brak zabezpieczonych środków finansowych na nowe nabory, również nie przeprowadzono aktualizacji programu, pn. „*Racjonalna gospodarka odpadami*” w zakresie części 2) „*Instalacje gospodarowania odpadami*”, w ramach której określony miał być adekwatny wskaźnik w zakresie recyklingu odpadów.

Ww. program nie został uwzględniony na *Liście priorytetowych programów NFOŚiGW na 2026 rok*.

- Kontynuacja w kolejnych latach podjętych już działań w roku obrachunkowym 2024/2025 w zakresie zwiększonej liczby kontrolowanych inwestycji w okresie trwałości, w celu osiągnięcia zakładanego pułapu kontroli w miejscu – 5% gmin na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (dot. przedsięwzięć realizowanych w ramach Umowy o dofinansowanie nr POIS.11.01.00-00-0001/22-00 Projektu Grantowego, pn. „Program Priorytetowy Mój Prąd na lata 2021-2023 – React EU”).

Zalecenie zrealizowane.

Departament Kontroli w NFOŚiGW prowadził działania w roku obrachunkowym 2024/2025, mające na celu zwiększenie liczby kontroli w okresie trwałości, w celu osiągnięcia zakładanego pułapu kontroli w miejscu – 5% gmin na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

3) W obszarze *ochrony zasobów*:

- Kontynuacja działań w zakresie wdrożenia rozwiązań/narzędzi IT, skutkujących usprawnieniem/poprawą monitorowania i zarządzania bezpieczeństwem sieci NFOŚiGW.

Zalecenie w trakcie realizacji.

Aktualnie trwa opracowanie dokumentacji przetargowej obejmującej zakup usługi SOC (Security Operations Center). W dniu 08.09.2025 r. dokonany został odbiór infrastruktury sieci komputerowej, która umożliwi wykonanie segmentacji sieci.

Planowany odbiór infrastruktury sieciowej oraz przygotowanie dokumentacji przetargowej na usługę SOC przyczynią się do poprawy monitorowania i zarządzania bezpieczeństwem, m.in. poprzez umożliwienie segmentacji sieci i skuteczniejsze wykrywanie zagrożeń.

4) W obszarze *przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania*:

- Kontynuacja działań zmierzających do aktualizacji „Kodeksu etyki pracowników NFOŚiGW”, w oparciu o cel zawarty w Planowaniu działań w ramach transformacji kultury organizacyjnej w NFOŚiGW w lata 2024-2026.

Zalecenie w trakcie realizacji.

Aktualnie w NFOŚiGW trwają prace nad przygotowaniem kompleksowej aktualizacji *Regulaminu pracy NFOŚiGW* wraz z dokumentami towarzyszącymi, w tym m.in. z *Kodeksem etyki pracowników NFOŚiGW*.

2. Pozostałe działania

W roku 2025, w celu wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej w zakresie realizacji procesów i zadań w NFOŚiGW, podejmowano następujące działania:

1. Zwiększono nadzór nad procedowaniem ze sprawami w niektórych SKO poprzez ich regularny monitoring oraz przegląd. Prowadzono okresową weryfikację, a w razie potrzeby ewaluację zadań, analizy obciążenia pracą pracowników, celem równomiernego rozkładu zadań, co wpłynęło na poprawę skuteczności i efektywności ich realizacji.
2. Prowadzono monitoring terminowości oceny wniosków o dofinansowanie, realizacji umów i ich aneksowania, prowadzono działania w zakresie standaryzacji dokumentów programowych oraz bieżącego uzupełniania danych w systemach informatycznych. Dodatkowo podejmowano działania w zakresie bieżącej aktualizacji oferty programowej NFOŚiGW.
3. Prowadzono bieżącą analizę stanu środków finansowych na rachunkach bankowych NFOŚiGW oraz w zakresie zapotrzebowania na środki na poszczególnych zobowiązaniach wieloletnich i na funduszu podstawowym.
4. Kontynuowano prace dotyczące wdrożenia funkcjonalności Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI), a w szczególności wdrożenia nowego systemu Wnioski i Umowy (WiU). Zrealizowano wewnętrzne działania programistyczne, które pozwoliły na opracowanie nowych elementów systemu.
5. Pracownicy NFOŚiGW aktywnie uczestniczyli w pracach związanych z wdrażaniem programów w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, *Strategii działania NFOŚiGW na lata 2025-2028* oraz w pracach powoływanych zespołów i grup roboczych związanych z: tworzeniem rozwiązań, opracowaniem i doskonaleniem procedur, wytycznych, wzorów umów, regulaminów naborów oraz innych dokumentów niezbędnych do realizacji zadań w ramach KPO 2021-2027, FEniKS 2021-2027, FEPW 2021-2027, IF FEniKS 2021-2027.
6. Przeprowadzono szkolenia dla beneficjentów środków unijnych, których celem było zaznajomienie beneficjentów z obowiązującymi regulacjami w ramach poszczególnych programów perspektywy finansowej 2021-2027 w obszarze kontroli procedur zawierania umów.
7. Prowadzono liczne kontrole w ramach środków KPO 2021-2027 i FEniKS 2021-2027, dotyczące dofinansowania programu „Czyste Powietrze” (PPCP) u wybranych wnioskodawców i WFOŚiGW, w związku ze stwierdzonymi naruszeniami w trakcie wdrażania tego programu. Oprócz kontroli przedsięwzięć dofinansowanych ze środków krajowych, POIiŚ 2014-2020 oraz MF EOG i NMF 2014-2021 prowadzone były także kontrole programów: „Moje Ciepło”, „Mój Prąd” oraz „Pomoc dla przemysłu energochłonnego”.
8. Dokonano zlecenia podmiotowi zewnętrznemu przeprowadzenia w sumie 80 kontroli u Ostatecznych Odbiorców Wsparcia (OOW) programu priorytetowego, pn. *Czyste Powietrze* (PPCP). Powyższe umożliwiło objęcie kontrolą dodatkowej liczby grantobiorców z obszaru województwa lubelskiego, co pozwoliło na uzyskanie bardziej analitycznych danych dot. realizacji programu w kontekście zgłaszanych zastrzeżeń odnośnie jego funkcjonowania.

Działania te miały na celu wzmocnienie nadzoru nad realizacją programów priorytetowych, w celu zidentyfikowania i wyeliminowania zastrzeżeń w funkcjonowaniu ww. programów.

9. W ramach realizacji „*Strategii działania NFOŚiGW na lata 2025-2028*”, przez cały 2025 rok:

- funkcjonowała aktywnie struktura wdrożeniowa składająca się z Komitetu Monitorującego, Kierownika projektu, Zespołu roboczego i 10 Obszarowych Grup Roboczych,
- opracowano dokumenty programowe regulujące pracę struktury projektowej,
- prace objęły dwa etapy wdrażania Strategii Działania: etap I – analizę i diagnozę oraz etap II – określenie wariantów wdrożenia i wybór wariantów wdrożenia,
- dla wszystkich 21 działań opracowano i przyjęto etap I – analizy i diagnozy,
- dla 15 działań zaakceptowano II etap wdrożenia tj. określono warianty wdrożenia. Pozostały do realizacji 4 działania w zakresie dokumentów akceptujących realizację II etapu.

Struktura projektowa przeszła dla większości działań do realizacji etapu III – wypracowania docelowych rozwiązań w ramach poszczególnych celów dziedzinowych/horyzontalnych, do realizacji w perspektywie do roku 2028.